

Predica Patriarhului Daniel, Duminica I a Postului Mare (a Ortodoxiei)

<https://www.youtube.com/watch?v=hSf5yuwbaD0>

Minutul 2:53:43-3:13:44

În Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin!

Preasfințiile Voastre, Preacuvioși, Preacucernici Părinți, iubiți credincioși și credincioase...

Astăzi Biserica noastră prăznuiește Duminica Ortodoxiei, Duminica întâi din Postul Mare. Această sărbătoare, în Evanghelia ei, ne arată, în rezumat, că Sfintele Icoane sunt adevărul sau exprimă adevărul și frumusețea Ortodoxiei. Duminica întâi din Post este consacrată Dreptei Credințe sau Ortodoxiei. Această sărbătoare datează din 11 martie, anul 843 când un Sinod de la Constantinopol a hotărât ca Duminica întâi din Postul Mare să fie închinată mărturisirii Dreptei Credințe și amintirii faptului că Biserica Ortodoxă a luptat mult pentru cinstirea sau venerarea Sfintelor icoane împotriva celor care criticau și distrugau icoanele, fiind numiți iconoclaști sau distrugători de icoane.

Pentru Ortodoxie, Sfintele icoane nu sunt doar o podoabă estetică în Biserică, adică un mijloc artistic de a înfrumuseța Biserica. Sfintele icoane fac parte din mărturisirea Dreptei Credințe, încât nimeni nu poate fi creștin-ortodox dacă nu cinstește sfintele icoane. Sfintele icoane nu se adaugă la Credința Ortodoxă ca o anexă ci, exprimă Credința Ortodoxă într-o formă completă ca mărturisire a Adevărului Întrupării sau Înnumenirii Fiului veșnic al lui Dumnezeu prin cuvânt și imagine. Mântuitorul Iisus Hristos Însuși este numit în Noul Testament Cuvântului lui Dumnezeu și Chipul sau Icoana lui Dumnezeu Cel Nevăzut. Deci, noi mărturisim credința în Întruparea Fiului lui Dumnezeu Cel Veșnic, prin cuvânt și imagine, prin rugăciune și închinare în fața icoanei lui Hristos și a icoanelor sfinților Lui, zugrăviți pe icoane deoarece, nu este cinstită sau venerată materia icoanei ci persoanele sfinte, pictate pe icoane.

Și, de asemenea, astăzi subliniem în mod deosebit că în Biserica Ortodoxă, icoanele sunt chemare permanentă la rugăciune și vedere profetică a Împărăției Cerurilor. Icoana nu este făcută doar pentru a fi admirată, ca o piesă de muzeu sau ca o simplă podoabă ci, icoanele sfinților ne cheamă la rugăciune împreună cu sfinții. Când noi venim aici, la iconostasul mic, Chipul Mântuitorului sau al sfântului cinstit în ziua respectivă sau, dincolo, la iconostasul celălalt, unde chipul/ icoana cu Chipul Maicii Domnului, noi nu venim să ne întrebăm în ce secol a fost făcută icoana, după ce Școală de Pictură ci, când ne apropiem de icoană, ne întâlnim cu Sfântul reprezentat pe icoană. De aceea, icoana în Biserică este o chemare la rugăciune, ca noi să ne rugăm împreună cu sfinții din ceruri. Aceasta este Biserica lui Hristos! Sfinții din ceruri, împreună cu credincioșii de pe pământ, se roagă și aduc mulțumire Preasfintei Treimi. De aceea, în cântarea Heruvicului: "Noi, care pe heruvimi, cu taină închipuim...", în limba greacă și în limba engleză, în loc de "cu taină închipuim" se spune: "Noi, care pe heruvimi, iconizăm", noi care suntem icoanele heruvimilor din Ceruri, aducem laudă Preasfintei Treimi. Deci, icoana este parte din Cultul Ortodox și Biserica de pe pământ, prin icoanele, fețele,

chipurile credincioșilor, botezați în Numele Sfintei Treimi, reprezintă în mod vizibil, pentru ochii trupești și pe sfinții din ceruri, care se roagă împreună cu noi și împreună slăvesc Bunătatea lui Dumnezeu. Împreună cu îngerii și împreună cu sfinții din toate veacurile ne rugăm noi în fața sfintelor icoane. Deci, icoana este chemare permanentă la rugăciune! Și ce mai este? Vedere profetică, anticipată, a Împărăției Cerurilor!

Când vedem icoanele sfinților, cu aureolă, sau pe fondul de aur al picturii bizantine, vedem Împărăția Cerurilor! De aceea se spune în cântare: ”În Biserica Slavei Tale stând, în cer ni se pare a sta!” Adică, așa cum a spus Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului, în secolul al VIII-lea, avem în Biserică cerul coborât pe pământ, prin icoane. Noi nu ne rugăm singuri în Biserică ci, împreună cu sfinții lui Dumnezeu, cu Maica Domnului și cu toți sfinții! ”Întreit sfântă cântare aducem” Preasfintei Treimi. Deci, icoana nu este o simplă podoabă ci este mărturisire că Cel Nevăzut și Veșnic, Fiul lui Dumnezeu cel Veșnic, din iubire pentru oameni și pentru mântuirea lor, S-a făcut văzut, a luat chip de om. Înainte de Întruparea sau Înnumenirea Fiului lui Dumnezeu cel veșnic era interzisă orice reprezentare a lui Dumnezeu dar, după ce El a luat chip de Om, nu mai este interzisă reprezentarea pentru că singura formă prin care vedem pe Dumnezeu este fața umană a Fiului Întrupat, a lui Iisus Hristos. De aceea, când Filip a zis ”arată-ne nouă pe Tatăl”, Mântuitorul a spus când ”atâta vreme ai fost cu Mine și n-ai înțeles că cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl ” fiindcă Fiul se vede ca, este înțeles ca icoană a Tatălui Cerească. Și singura formă prin care noi ne întâlnim cu Dumnezeu, ca să-L vedem cu ochii trupești, este Chipul lui Hristos. Iar Chipul lui Hristos pe pământ, în ceruri este preaslăvit, așa cum S-a arătat El la Schimbarea la Față, pe Muntele Taborului, ”încât Fața Lui strălucea ca soarele și hainele erau albe, ca lumina!” Aceasta înseamnă că acolo s-a văzut fața preaslăvită, din ceruri, din Împărăția Cerurilor, a lui Hristos.

Este foarte important de remarcat faptul că în Noul Testament niciodată nu se spune cum a fost fața lui Iisus, ce culoare avea părul, ce culoare aveau ochii, ce culoare avea tenul! De ce nu se spune? Sigur că s-a intuit că fiind evreu, fiind în secolul întâi, și sigur, S-a făcut așa cum era un evreu la vârsta de treizeci și ceva de ani dar, Evangheliile nu arată ce culoarea a avut părul, nici ce culoare au avut ochii, nici ce culoare a avut tenul! Singura dată când Sfintele Evanghelii vorbesc despre fața lui Iisus, este fața Lui preaslăvită, strălucind ca soarele și hainele erau luminate dintr-o lumină, nu venind de la soare ci din interiorul Persoanei Lui Divino-Umane și străluceau, erau albe ca lumina! De ce numai această față a lui Hristos este prezentată de Evanghelii? Fața sau Chipul Său preaslăvit, întru slava luminii Taborului! Pentru că numai această Față rămâne! Chipul Lui pământesc, pe care L-au văzut Apostolii, nu este în ceruri! În ceruri este Fața Lui preaslăvită, luminată de slava Împărăției Cerurilor. De aceea, și icoanele sfinților au lumina cerească a harului, lumina necreată, nevăzută și neînserată din Împărăția Cerurilor, nevăzută pentru ochii trupești dar văzută prin credință. Și, deci, noi când vedem sfinții icoanei, nu-i vedem pe pământ ci, îi vedem în lumina slavei Împărăției Cerurilor! De aceea, toate icoanele ortodoxe au fondul auriu sau, și atunci când este albastru fondul, totuși în jurul capului este lumina aceasta a harului, lumina neînserată, neapusă, din Împărăția Cerurilor! De aceea, icoanele sunt o vedere profetică, anticipată a Împărăției Cerurilor. Deci, de aceea se spune ”În Biserica slavei Tale stând, în cer ni se pare a sta!” Deci, Biserica slavei lui Hristos, ni se pare a sta în ceruri și biserica pictată, ortodoxă, a fost numită ”cerul pe pământ”. De ce este cerul pe pământ? Ca pe noi, pământenii, să ne îndemne să ajungem, prin credință, prin pocăință, prin rugăciune (în Sfintele Taine și fapte bune) în Împărăția Cerurilor!

Deci, icoana ortodoxă este Evanghelie pictată în imagini. Cuvânt simbol, vizibil, care ne cheamă la rugăciune, adică la comuniune cu Dumnezeu și cu sfinții Lui. Noi nu privim icoanele din Biserică ca și cum ar fi simple piese de muzeu pentru că icoanele sunt, mai întâi, o chemare sau o invitație a sfinților din icoană la rugăciune dar și un semn al prezenței rugăciunii sfinților pentru noi și împreună cu noi. În mod esențial, icoana Domnului nostru Iisus Hristos, Capul Bisericii, este confirmarea făgăduinței Lui: ”iată, Eu cu voi sunt, în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor sau veacului!” (Matei, capitolul 28, versetul 20)

Deci, Mântuitorul a spus: ”iată, Eu cu voi sunt, în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor!” Noi când intrăm în biserică, sărutăm icoana Mântuitorului Iisus Hristos sau Duminica Învierii Sale! Și aceasta arată că Hristos este cu noi tainic, prezent prin harul Său, dar și prin harul sfinților care a sfințit icoanele cu Chipul Său. Și, de aceea, icoana reprezintă împlinirea făgăduinței ”Eu cu voi sunt, în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor!” Sărutăm icoana lui Hristos și ne împărtășim cu Sângele și cu Trupul lui Hristos, potrivit făgăduinței Lui: ”Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, rămâne în Mine și Eu în el și Îl voi învia pe el în Ziua de Apoi!”

Sfintele icoane sunt prezente în Biserică și în casele oamenilor, ale credincioșilor, ca să mărturisim Dreapta Credință sau Credința Ortodoxă, care ne dăruiește mântuire sau viață veșnică în Împărăția Cerurilor. Icoanele sfinților ne cheamă la rugăciune, la sfințenie și la comuniune cu toți sfinții lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că Dreapta Credință și dreapta viață sunt scopul vieții creștine. Harnică, lepădarea de păcat, prin post și rugăciune, prin spovedanie, pe de o parte și căutarea sfințeniei, prin fapte bune, pe de altă parte. De aceea ne pocăim mai mult și ne împărtășim mai des cu Sfânta Euharistie în această perioadă a Postului Mare! Ne lepădăm de păcate și ne unim cu Hristos Cel Unul Sfânt, Izvorul Vieții, al sfințeniei și al fericirii veșnice.

Frumusețea Ortodoxiei este lumină și bucurie în Duhul Sfânt. Iar Sfinții Bisericii ne cheamă pe toți la sfințenie. Când vedem mulțimea sfinților pictați în icoane înțelegem mai bine ce este Ortodoxia! Ea nu este individualism, care izolează persoane, nici colectivism, care nivelează persoanele ci, fiecare sfânt are un nume distinct și un chip distinct, după cum fiecare Persoană a Sfintei Treimi are un Nume distinct și un Chip distinct. Această comuniune veșnică de persoane distincte este Însăși Taina Bisericii lui Hristos! Teologul francez Olivier Clement spunea că, de fapt, citez; ”le christianisme est la religion des visages” – Creștinismul este religia chipurilor personale, a persoanelor în comuniune, nu doar religia cărților sfinte. Văzând icoanele sfinților, în Duminica Ortodoxiei, ne bucurăm! Ne bucurăm că a triumfat Dreapta Credință, adică iubirea lui Dumnezeu pentru oameni arătată în Iisus Hristos. Sfinții pictați în icoane sunt, pentru noi, Mărturisitori ai Dreptei Credințe, Dascăli ai sfințeniei și Prieteni rugători. Mărturisitori și Dascăli pentru că atunci când vedem chipul lor și auzim ce se spune despre viața lor, învățăm mult și ne întărim în credință! Dar sfinții nu sunt numai modele sau dascăli pentru noi ci, sunt și rugători pentru noi! Ei se roagă pentru noi și împreună cu noi. Biserica nu cinstește în icoane materia icoanelor ci, ea cinstește persoanele reprezentate pe icoane. Și, în acest sens, cităm pe Sfântul Ioan Damaschin, care spunea: ”Eu nu cinstesc materia icoanei ci, Îl cinstesc pe Creatorul materiei, care pentru mine S-a făcut materie, pe Iisus Hristos!” Așadar, noi nu cinstim lemnul sau vopseaua din icoane ci, noi cinstim sau venerăm persoanele sfinților reprezentați în icoane.

De ce se iese astăzi în procesiune cu icoanele sfinților? Ca să înțelegem că sfinții ne arată și ne cheamă să mărturisim două lumini unite în chip nedespărțit: Dreapta Credință și Dreapta viețuire! Adică, să mărturisim, credința lucrătoare prin iubire, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Galateni, capitolul 5, versetul 6. Iar, același Sfânt Apostol Pavel ne spune: ”căutați pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu.” (Evrei, capitolul 12, versetul 14). ”Nimeni nu poate vedea pe Dumnezeu dacă nu caută sfințenia” în primul, iar primul pas în dobândirea sfințeniei este mărturisirea Dreptei Credințe și curățirea de păcate prin pocăință, prin spovedanie și apoi împărtășirea cu Sfintele Taine. Prin acestea ne sfințim viața și primim har ca să săvârșim fapte bune. Iar căutând sfințenia, așa cum au căutat-o sfinții, ne bucurăm de mântuire și de comuniunea sfinților din Împărăția Preasfintei Treimi. Amin.